

Перша глава ПАДДЛБЫ

Колись давно-давно, багато років тому, коли наші дідусі й бабусі були ще маленькими дітьми, жив собі один лікар; звався він Дуліттл, Джон Дуліттл, і був доктором медицини, а це значить, що був він справді гарним лікарем і дуже багато знав.

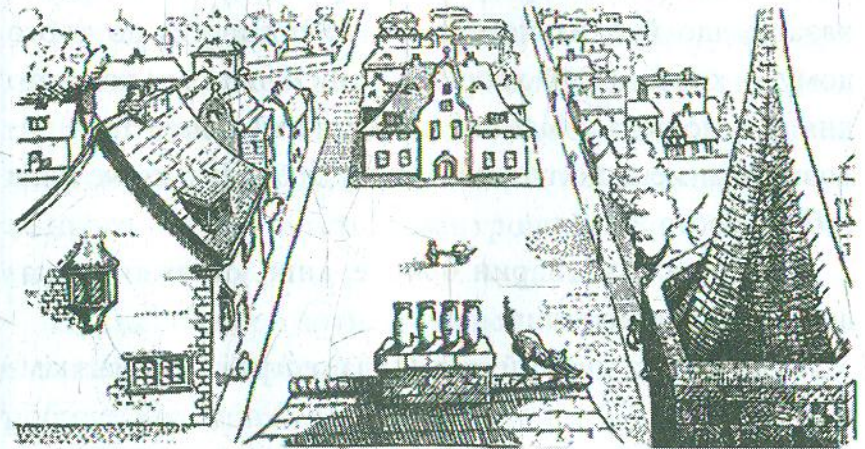
Мешкав він у невеличкому містечку, яке називалося Паддлбі-на-Болоті. Усі жителі містечка, і старі, і молоді, добре знали його. Тож коли він проходив вулицею у своєму високому цилиндрі, усі казали: «Он іде наш Лікар! Ото розумний чоловік!» А собаки і діти збігалися звідусіль і йшли за ним слідом; і навіть ворони, які оселилися на церковній дзвіниці, починали каркати й кивати головами.

Будинок, у якому він проживав на самому краю містечка, був досить-таки маленьким; зате його сад був дуже великим, там була і простора галявинка, і кам'яні

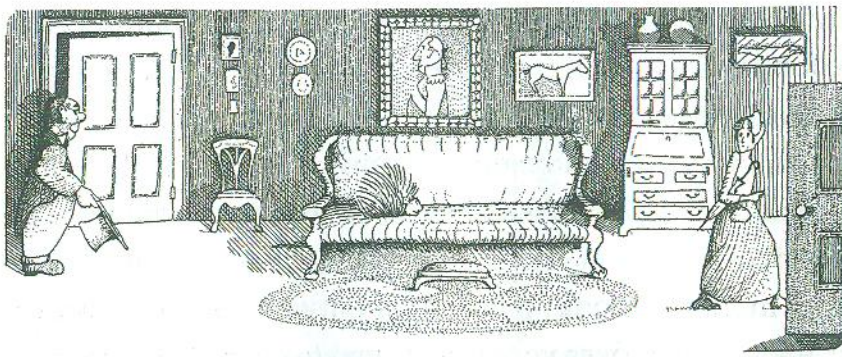
лавки, і плакучі верби, що похилилися додолу. Його сестра, Сара Дуліттл, дбала задля нього про порядок у домі, але за садом Лікар доглядав сам.

Він надзвичайно любив звірів і тримав багато різних домашніх улюбленців. Окрім золотої рибки в ставку у глибині саду, мав він кроликів у коморі, білих мишей в своєму піаніно, білочку в шафі для білизни і їжака в підвалі. У нього також була корова із телятком, і старий кульгавий коняка, що мав аж двадцять п'ять років, і курчата, і голуби, і двоє ягнят, і багато інших тварин. Але найбільшими його улюбленцями були качка Чап-Чап, пес Джип, підсвинок Чав-Чав, папужиха Полінезія і пугач Пу-Пу.

Його сестра частенько бурчала з приводу отих усіх звірів і казала, що через них дім став незатишним. А одного дня якась стара пані, що прийшла на прийом до лікаря з ревматизмом, всілася на їжака, який саме дрімив на дивані, і після цього більше ніколи у Дуліттла вже

Невеличке містечко, яке називалося
Паддлбі-на-Болоті.

І вона більше ніколи у Дуліттла не з'являлася.

не з'являлася, а натомість щосуботи їздила до іншого лікаря в Оксенторп, сусіднє містечко за десять миль.

І тоді його сестра, Сара Дуліттл, прийшла до нього й сказала:

— Джоне, як ти можеш очікувати, щоб хворі приходили до тебе на прийом, якщо ти тримаєш у домі усю цю звірину? Чи ж у пристойного лікаря може бути в передпокої повно їжаків і мишей! Це вже четвертий пацієнт, якого вижили ці тварини. Сквайри Дженкінс і Персон казали, що й близько більше не підійдуть до твого дому — хоч якими б хворими вони були. І ми кожного дня стаємо дедалі біднішими. Якщо ти й далі так продовжуватимеш, ніхто з поважних людей не захоче мати тебе за свого лікаря.

— А я люблю тварин більше, аніж «поважних людей», — відповів Лікар.

— Ти якийсь дивний, — кинула сестра і вийшла з кімнати.

Час минав, і в Лікаря ставало все більше й більше тварин; а людей, які приходили до нього на прийом, усе

менше й менше. Аж поки не залишилося нікого, окрім чоловіка на прізвисько Котяче М'ясо, якому не заважали ніякі звірі. Але Котяче М'ясо не був занадто багатим і хворів тільки раз на рік — на Різдво, коли він зазвичай давав Лікареві шестипенсову монетку за пляшечку з мікстурою.

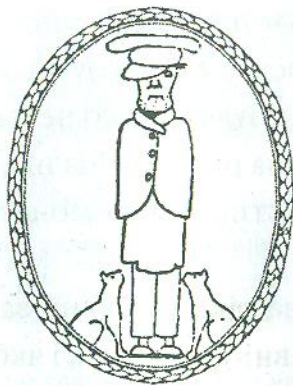
Шести пенсів на рік було явно замало, аби прожити, — навіть у ті давні-давні часи; і якби в Лікаря не було трохи грошей, які він накопичив у своїй скарбничці, то невідомо, що б із ними трапилося.

Проте він і далі знаходив нових улюбленців, а прогдувати їх коштувало чимало, тому грошей, які він заощадив, ставало менше й менше.

Тоді він продав своє піаніно, а мишей переселив у шухляду бюро. Проте гроші, які він за нього виручив, також почали танути, довелося продати й коричневий костюм, який одягав по неділях, та злидні й далі ставали все гіршими й гіршими.

І тепер уже, коли він ішов вулицею у своєму циліндрі, люди казали одне одному: «Ось іде Джон Дуліттл, Доктор Медицини! Були часи, коли він був найвідомішим лікарем у всьому Західному Краї. А тепер погляньте-но на нього — у нього геть немає грошей, а його шкарпетки всі в дірках!»

Однак собаки, і коти, і діти все одно збігалися звідусіль і йшли услід за ним по місту — так само, як вони це робили, коли він був багатим.

Друга глава МОВА ТВАРИН

Це сталося одного дня, коли Лікар сидів у себе на кухні й вів бесіду з Котячим М'ясом, який прийшов на прийом із болями в шлунку.

— А чому б вам не покинути лікувати людей і не стати звірячим лікарем? — запитав Котяче М'ясо.

Папуга Полінезія, яка сиділа на підвіконні, дивлячись на дощ і наспівуючи сама собі якусь матроську пісеньку, тут же припинила співати й стала слухати.

— Бачте, Лікарю, — вів далі Котяче М'ясо, — ви знаєте все про тварин, набагато більше, ніж усі оці ветеринари. Ота книжка, що ви написали про котів, ну то вона ж просто чудова! Я сам не вмію читати й писати — а то, мабуть, теж написав би кілька книжок. Але моя жінка, Теодосія, вона вчена, так-так! І вона читала мені вашу книжку. Справді чудово, це все, що я можу сказати, — чудово. Ви б і самі могли бути котом. Ви знаєте,

у який спосіб вони мислять. І послухайте: ви можете заробити купу грошей на лікуванні тварин. Вам це ясно? Ось дивіться, я відсилатиму до вас усіх бабусь, у яких захворіють коти чи собаки. А якщо вони не захворіють достатньо швидко, я додам дещо в корм, який я для них продаю, щоб їм стало зле, розумієте?

— О ні, — відразу відказав Лікар. — Не треба такого робити! Так же не можна!

— Та я ж не мав на увазі справжню хворобу, — відповів Котяче М'ясо. — Просто я можу підсипати трошки дечого, щоб вони виглядали кволими, ось про що я говорив. Звісно, як ви кажете, це, мабуть, не зовсім чесно щодо звірів. Однак вони ж усе одно захворіють, бо бабці завжди дають їм забагато їсти. І дивіться, усі фермери в окрузі, у кого є кульгаві коні чи ослаблі ягнята, вони теж усі будуть приходити до вас. Ставайте лікарем для тварин.

Коли Котяче М'ясо пішов, папуга перелетіла з вікна на стіл до Лікаря й сказала:

— Цей чоловік має рацію. Це саме те, що вам слід робити. Стати лікарем для тварин. Залиште дурних людей у спокої — якщо вже їм бракує мізків, аби побачити, що ви найкращий лікар у світі. Натомість подбайте про тварин — і вони це швидко зрозуміють. Станьте лікарем для тварин.

— О, лікарів для тварин і так вистачає, — заперечив Джон Дуліттл, виставляючи горщики з квітами на зовнішнє підвіконня, щоб їх поливав дощ.

— Так, їх багато, — відказала Полінезія. — Але жоден з них нікуди не годиться. А тепер послухайте, Лікарю,

а я вам дещо розповім. Чи ви знаєте, що тварини можуть розмовляти?

— Я знаю, що папути можуть розмовляти, — відповів Лікар.

— О, ми, папути, можемо говорити двома мовами — людською і пташиною, — промовила Полінезія гордо. — Якщо я скажу: «Поллі хоче печивко», ви мене зрозумієте. А от послухайте оце: — Ка-ка ої-іі, фі-фі?

— Господи-Боже! — вигукнув Лікар. — Що це значить?

— Це означає «Чи каша все ще гаряча?» — пташиною мовою.

— Та що ти кажеш! Не може бути! — здивувався Лікар. — Ти раніше так зі мною ніколи не говорила.

— А що б це дало? — відповіла Полінезія, струшуючи кілька крихт від печива зі свого лівого крила. — Якби й була б говорила, ви б мене однаково не зрозуміли.

— Розкажи мені більше про це, — попросив Лікар, увесь збуджений; і він метнувся до шухляди комода й повернувся із записною книжкою й олівцем.

— А тепер давай не поспішаючи, а я буду записувати. Це цікаво, дуже цікаво, це щось абсолютно нове. Ану розкажи мені про пташину абетку для початку — тільки повільно.

Ось у такий спосіб Лікар і довідався, що тварини мають свою власну мову й можуть розмовляти одне з одним. І весь той день, поки йшов дощ, Полінезія сиділа на кухонному столі й диктувала йому пташині слова, а він записував їх до свого нотатника.

Як вже наспів час вечірнього чаю, до кімнати зайшов собака Джип, і папуга підказала Лікареві:

— Дивіться, він щось вам говорить.

— А мені здається, що він просто чухає собі вухо, — зауважив Лікар.

— Але ж звірі не завжди розмовляють ротом, — відповіла папуга, підвищивши голос і піднявши брови. — Вони говорять своїми вухами, своїми лапами, своїми хвостами — усім. Часом вони не хочуть здіймати шуму. Ви от бачите, як він зараз посмикує носом із одного боку?

— І що ж це значить? — поцікавився Лікар.

— Це значить: «Ти що, не бачиш, що дощ уже припинився?» — пояснила Полінезія. — Він ставить вам запитання. Собаки майже завжди використовують носа для запитань.

Через певний час за допомогою папути Лікар вивчив мову тварин так добре, що уже й сам міг із ними розмовляти і розумів усе, що вони говорять. І тоді він остаточно облишив роботу людського лікаря.

Як тільки Котяче М'ясо повідомив усіх, що Джон Дуліттл починає лікувати звірят, літні дами стали приносити до нього своїх любимчиків мопсів і пуделів, які об'їлися тістечками; а фермери додали багато миль для того, щоб він подивився хворих корів і овець.

Одного дня до нього привели коня-плугатаря, й бідолаха страшенно зрадів, коли натрапив на людину, яка могла розмовляти кінською мовою.

— Знаєте, Лікарю, — пожалівся кінь, — цей пристаркуватий ветеринар, отам за горою, він узагалі нічого не

тямить. Він лікує мене оце вже шостий тиждень — від болю в колінах. А мені потрібні окуляри. Я сліпну на одне око. З якої це причини коням не можна носити окуляри так само, як людям? Але цей йолоп жодного разу не подивився мені очі. Він весь час давав мені величезні таблетки. Я намагався пояснити йому, але він не міг втропати жодного слова по-конячому. Мені страшенно потрібні окуляри.

— Звісно, звісно, — пообіцяв Лікар. — Я негайно підберу тобі щось.

— Я хотів би такі, як у вас, — попросив кінь, — тільки зелені. Вони захищатимуть мої очі від сонця, коли я оратиму п'ятдесятиакрове поле.

— Не сумнівайся, — запевнив Дуліттл. — Будуть тобі зелені окуляри.

— Знаєте, проблема в тому, сер, — сказав кінь-плугатар, коли Лікар відчинив входні двері, щоб випустити його, — проблема в тому, що будь-хто вважає, що він може лікувати тварин — тільки тому, що тварини не жаліються. А насправді необхідно бути набагато розумнішим чоловіком, щоб стати гарним тваринячим лікарем, ніж для того, щоб бути гарним людським лікарем. Синочок мого фермера гадає, що він знає все про коней. Хотів би я, щоб ви на нього поглянули — його обличчя таке зажиріле, що, здається, наче в нього немає очей, а мізків у нього стільки ж, як у мокриці. Він хотів поставити мені гірчичники на минулому тижні.

— І куди він їх тобі поставив? — запитав Лікар.

— Та нікуди не поставив, принаймні не на мене, — форкнув кінь. — Він тільки намагався. Але я хвицьнув його так, що він полетів у ставок до качок.

— Ого! — здивувався Лікар.

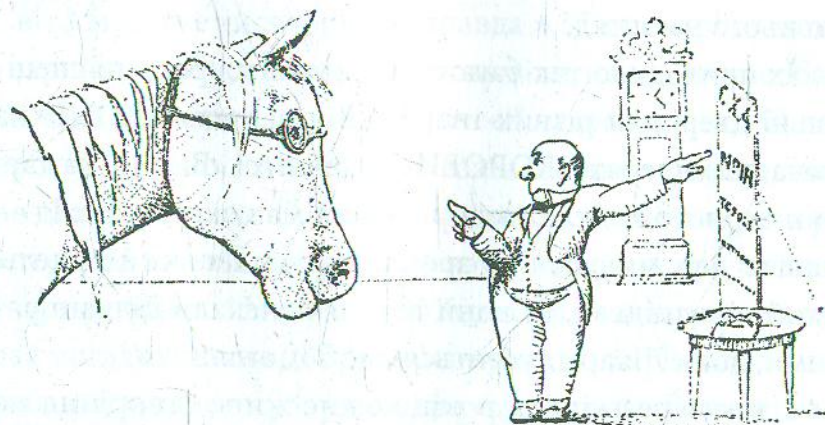
— Я досить спокійна істота, як правило, — зауважив кінь. — Я дуже терплячий із людьми — не здіймаю багато шуму. Але це було справді прикро, коли цей коновал давав мені неправильні ліки. А коли цей червонопикий телепень почав робити з мене дурня, я просто не зміг більше терпіти.

— А ти сильно вдарив хлопця? — поцікавився Лікар.

— Та ні, — заспокоїв його кінь. — Я хвицьнув його в безпечне місце. Тепер за ним доглядає ветеринар. Так коли будуть готові мої окуляри?

— Я тобі їх передам на наступному тижні, — сказав Лікар. — Зазирни сюди у вівторок. Бувай здоров!

А потім Джон Дуліттл замовив пару гарних великих зелених окулярів, і кінь-плугатар більше не ходив під-

Він міг бачити так само добре, як і раніше.